



STICHTING
BEDRIJFSTAKREGELINGEN
DAKBEDEKKINGSBRANCHE

INFORMATIE VOOR GEBOUWEIGENAREN

ZORG VOOR EEN VEILIG EN GEZOND DAK



Begin met goede afspraken bij aanbesteding en voorbereiding van dakwerkzaamheden!

- ❑ **Kantoor SBD**
- ❑ Groningenhaven 4, 3433 PE Nieuwegein
- ❑ Postbus 1470, 3430 BL Nieuwegein
- ❑ Telefoon: (030) 606 21 12 Fax: (030) 223 80 82
- ❑ E-mail: info@sbd.nl Website: www.sbd.nl
- ❑ ING Bank Nieuwegein 69.01.73.040
- ❑ Kamer van Koophandel Utrecht 41184214

INFORMATIE VOOR GEBOUWEIGENAREN

ZORG VOOR EEN VEILIG EN GEZOND DAK

De SBD

De SBD is hét kennisinstituut inzake arbeidsmarkt en arbeidsomstandigheden voor de bitumineuze en kunststof dakbedekkingsbedrijven. De SBD wordt bestuurd door de werkgevers- en werknemersorganisaties in de zogenaamde platte dakenbranche.

De SBD wordt gefinancierd via een bijdrage van de bedrijven waarop de CAO BIKUDAK van toepassing is. De SBD geldt als een onafhankelijk instituut welke kosteloos voorlichting verstrekt aan de werknemers en bedrijven waarop de CAO van toepassing is. Vanaf januari 2007 is via de Arbowet bepaald dat de sociale partners per branche invulling kunnen geven aan de te nemen maatregelen bij de in de branche voorkomende arborisico's.

In dit kader zal de SBD begin 2009 dan ook de arbocatalogus Platte daken uitgeven. Deze kan worden gezien als uitgangspunt voor te nemen maatregelen bij het veilig en gezond uitvoeren van werkzaamheden aan of op platte daken.

Zorg voor een veilig dak een kwestie van goed samenwerken

Voor het regelen van uitvoering van gezonde en veilige werkzaamheden op daken zijn vele partijen nodig. Namelijk: ontwerpers/architecten, gebouweigenaren, hoofdaannemers, dakbedekkingsbedrijven, dakdekkers, onderaannemers, leveranciers van dakmateriaal en materieel en arbeidsmiddelen.

In het A-blad Platte daken en de arbocatalogus Platte daken zijn afspraken gemaakt over hoe deze partijen invulling kunnen geven aan hun wettelijke verplichtingen en verantwoordelijkheden. Bekend is dat er ook vele andere adviseurs en stichtingen zijn die advies geven over veilig dakbeheer. Ook deze adviseurs zullen echter daarbij de afspraken uit de arbocatalogus Platte daken dienen te

respecteren. Deze afspraken vormen ook uitgangspunt voor het handhavingsbeleid door de Arbeidsinspectie.

Informatie

In deze folder gaan we nader in op de rol en inzet die verwacht kan worden van gebouweigenaren en wordt een aantal tips gegeven voor een goede bijdrage aan het tot stand brengen van veilig en gezond onderhouden van daken.

De informatie is een samenvatting van door de SBD in de loop van de afgelopen 8 jaar ontwikkelde informatie voor dakdekkers en bedrijven in de branche. Vaak ontwikkeld in nauwe samenwerking met het ministerie van SZW.

Inhoud van deze folder

- zorg voor een veilig en gezond dak
- verantwoordelijkheden gebouweigenaren
- uitwerking zorgplicht woningwet
- risico's bij werken op daken
- checklist en stappenplan (dak/project Risico Inventarisatie en Evaluatie)
- primaire aanpak.



Dakluik dakopgang

DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE OPRACHTGEVER, DE GEBOUWBEHEERDER, GEBOUWEIGENAAR

Het Arbobesluit (wet) verplicht opdrachtgevers en eigenaren van gebouwen om er bij het ontwerp al voor te zorgen dat (ver)bouwen, reinigen, inspectie en onderhoud, zowel in de uitvoeringsfase als ook in de gebruikersfase, veilig en gezond uitgevoerd kan worden.

De hierbij benodigde informatie, moet vooraf in het ontwerp al vastgelegd zijn in een Veiligheids- en Gezondheidsplan (V&G-plan) en op bestek en tekeningen. De benodigde informatie voor onderhoud en gebruik moet door de opdrachtgever worden vastgelegd in een veiligheids- en gezondheidsdossier, dat bij oplevering van het werk/gebouw, aan de beheerder, eigenaar, dan wel de gebruiker van het gebouw, dient te worden verstrekt. Dit dossier is te vergelijken met de handleiding van een 'normaal' product zoals een computer of koffiezetapparaat. De opdrachtgever, eigenaar, beheerder of gebruiker van een gebouw is zich dit in het algemeen niet bewust. Toch laat dezelfde opdrachtgever, eigenaar, beheerder of gebruiker van een gebouw regelmatig personen toe op zijn dak voor de benodigde werkzaamheden en/of inspecties.

Arbobesluit, hoofdstuk 2, paragraaf 5 (Bouwproces), art. 229

Een gebouw moet zo ontworpen zijn dat er later op een veilige wijze onderhoud gepleegd c.q. gewerkt kan worden op of aan het gebouw. Bij de herziening Arbowet/Arbobesluit per 1 januari 2007 zijn de bepalingen inzake verantwoordelijkheden ontwerper/opdrachtgever herschreven in artikel 223-234.

Arbobesluit 3.16

Boven de 2.5 meter dienen er voor onderhoud collectieve/beschermende maatregelen genomen te worden om valgevaar tegen te gaan.

Bij de herziening Arbowet/Arbobesluit per 1 januari 2007 worden de normen genoemd in de beleidsregel 3.16 voortaan opgenomen in art. 316 van het Arbobesluit.

Verder zijn van belang artikel 7.23, 7.23A, B, C, D, namelijk bepalingen inzake gebruik ladders, steigers, lijnen en hoogwerkers.

Ook bestaande gebouwen van vóór 1997

Ook op/aan deze gebouwen moet er op een veilige wijze onderhoud gepleegd kunnen worden.

Verantwoordelijk?

De gebouwbeheerder/eigenaar is verantwoordelijk dat er op of aan het gebouw op een veilige wijze onderhoud gepleegd kan worden.

Aansprakelijkheid opdrachtgever

Wanneer opdrachtgever tekort schiet in het nemen van zijn verantwoordelijkheid kan hij op grond van het burgerlijk wetboek (BW) aansprakelijk zijn.

- art 7.658 BW / zorgplicht werkgever;
- art 7.611 BW / goed werkgeverschap;
- art 6.162 BW / onrechtmatige daad;
- art 6.170 BW / aansprakelijkheid ondergeschikten;
- art 6.173-175 BW / risico aansprakelijkheid bij schade als gevolg van ondeugdelijke roerende zaken.

Uit jurisprudentie blijkt dat wanneer de gebouweigenaar/gebruiker/werkgever nalatig blijkt om maatregelen te treffen welke op zich weinig moeite, tijd en geld kosten, er vrijwel altijd sprake zal zijn van aansprakelijkheid.



Verrijdbaar hekwerk

GEBOUWBEHEER, ZORGPLICHT EN AANSPRAKELIJKHEID

Per 1 april 2007 is de Woningwet uitgebreid met de zorgplicht. Dit betekent dat de eigenaar, bouwer en gebruiker van een bouwwerk een directe, extra verantwoordelijkheid krijgt voor de invloed van een bouwwerk op de veiligheid en gezondheid van gebruikers en mensen in de omgeving.

Bovenstaande houdt in dat genoemde partijen zich onder andere moeten afvragen wat bijvoorbeeld de veiligheids- en gezondheidsrisico's voor de omgeving zijn. Het antwoord op deze vraag ligt vaak buiten de invloedssfeer van deze partijen. Toch kan dit na verloop van vele jaren nog bepalen of een bedrijf aansprakelijk is in het kader van zijn zorgplicht.

De zorgplicht dwingt bouwers, eigenaren en gebruikers alert te blijven op criteria van veiligheid en gezondheid, op situaties waar de overheid nog niet aan gedacht heeft en op onderwerpen die de overheid niet tot haar taak rekent. Kortom, met de komst van de zorgplicht voor zowel eigenaren, bouwers als gebruikers is er geen sprake meer van vrijblijvendheid betreffende de aspecten van veiligheid en gezondheid.

Zorgplicht in Woningwet

De wijziging van de Woningwet is op 21 maart 2006 aangenomen door de Tweede Kamer en op 19 december 2006 door de Eerste Kamer. De wetwijziging is op 23 januari 2007 gepubliceerd in Staatsblad 27 en is ingegaan op 1 april 2007.

Nieuw artikel 1a, lid 1

De eigenaar van een bouwwerk, standplaats, open erf of terrein of degene die uit andere hoofde bevoegd is tot het daaraan treffen van voorzieningen, draagt er zorg voor dat als gevolg van de staat van dat bouwwerk, die standplaats, dat open erf of terrein geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid ontstaat dan wel voortduurt.

Nieuw artikel 1a, lid 2

Een ieder die een bouwwerk of standplaats bouwt, gebruikt, laat gebruiken of sloopt, draagt er, voor zover dat in diens vermogen ligt, zorg voor dat als gevolg van dat bouwen, gebruik of slopen geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid ontstaat dan wel voortduurt.

Veiligheid onderhoudswerkzaamheden

Naast het verzorgen van een veilige omgeving voor iedereen die in, op of nabij een gebouw aanwezig is, is het ook belangrijk dat degenen die onderhoudswerkzaamheden verrichten dat veilig kunnen doen. Alle onderdelen van een gebouw vallen onder de aansprakelijkheid.

Conclusie

Betreffende aansprakelijkheid is het voor u belangrijk, datgene te doen wat wettelijk voorgeschreven is en/of wat maatschappelijk aanvaard is. Om de zorgvuldigheid van bestuur aantoonbaar te maken, is het inventariseren van de risico's een grote stap in de goede richting. Als u bovendien beschikt over een actueel en gedegen Plan van Aanpak en de uitvoering van actiepunten is binnen uw bedrijfsvoering geadresseerd, worden deze risico's tot een minimum beperkt.



Vuilcontainer en materiaalopslag

WERKEN OP DAKEN

Steeds vaker moeten mensen het dak op voor het onderhouden, repareren of plaatsen van installaties. Daarnaast is ook steeds vaker sprake van gebruik van het dak voor energiewinning, waterberging en als gebruiksdak voor recreatie.

Wat er allemaal op het dak gebeurt onttrekt zich aan het oog en daarmee meestal ook aan de aandacht. De risico's worden dan ook vaak onderschat, met alle mogelijke gevolgen van dien. Door het uitvoeren van een risico-inventarisatie worden knelpunten in kaart gebracht. Deze worden weergegeven in een Plan van Aanpak en kunnen (aangestuurd door de gebouwbeheerder) direct of op termijn worden verholpen. Zo wordt een veilige werkomgeving gecreëerd en de kans op ongevallen tot een minimum beperkt.



Bitumen ketel

Risico's

1. Het betreden van het dakvlak op zich is een risicovol moment, zeker als er sprake is van fysieke belasting of slechte/ onveilige toegang.
2. Onvoldoende plaatsingsruimte kan leiden tot het omvallen van het klimmaterieel.
3. Springen, openingen of lichtkoepels in het dakvlak die niet mensdragend of dichtgemaakt zijn, leveren onverwachte openingen op, met mogelijke ongevallen tot gevolg.

4. Als er werkzaamheden aan het dak of installaties plaatsvinden zullen ook hieraan gerelateerde risico's kunnen ontstaan, zoals o.a. brandgevaar, lawaai, straling, stof, legionella etc.
5. De gevolgen van het vallen van de dakrand zijn snel ernstig. Vandaar dat beveiliging van de dakrand essentieel is.
6. Het valgevaar is vanzelfsprekend ook aanwezig in de beheerfase, namelijk wanneer de monteur, dakdekker, schilder of glazenwasser het dakvlak betreedt voor het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden.
7. In toenemende mate staan er installaties op daken die niet-ioniserende straling en velden uitzenden. Denk hierbij aan antennes voor radio, televisie en mobiele communicatie. Hoge concentraties en langdurige blootstelling aan deze straling kan schadelijk zijn voor de gezondheid.

Noodzaak van de risico-inventarisatie

Het maken van een risico-inventarisatie, het opstellen van een plan van aanpak en het uitvoeren van de te nemen maatregelen is niet alleen noodzakelijk om te voldoen aan de wet- en regelgeving. Het is ook een goede basis voor het creëren van veilige en gezonde arbeidsomstandigheden. Ook wordt de kans op claims en aansprakelijkheidsstelling tot een minimum beperkt.



Dakopgang buitenom

CHECKLIST/STAPPENPLAN DAK RI&E

Definitie en status

De zogenaamde dak- of project-RI&E is geen genormaliseerd product. Opdrachtgevers c.q. gebouweigenaren dienen te voldoen aan hun verantwoordelijkheden voortkomend uit artikel 2.27 - 2.31 en van het Arbobesluit (afd. 5 Bouwproces) en artikel 3.16 Arbobesluit en Arbobeleidsregel inzake voorzieningen bij valgevaar.

Een en ander betekent dat voor risicovolle werken in de ontwerpfase een V&G-plan moet zijn opgesteld en in de beheersfase een dossier aanwezig moet zijn, waarbij wordt aangegeven hoe het bouwwerk (inclusief) dak, veilig moet kunnen worden betreden, gereinigd en onderhouden.

Stappenplan

1. Stel vast welke toekomstige dakinspecties en/of dakwerkzaamheden zijn gepland.
2. Inventariseer tijdens een inspectieronde de risico's die kunnen ontstaan op het dak, vooral rondom de bijbehorende toegangswegen en toegang tot het dak zelf. Leg de aandachtspunten eventueel vast in een fotorapportage.
3. Evalueer de geïnventariseerde risico's op basis van de omvang, frequentie en effecten van de geplande werkzaamheden.
4. Stel een plan van aanpak op met concreet te treffen verbeteringen en maatregelen.
5. Laat een kostenraming maken op basis van deze voorgestelde maatregelen.
6. Laat alle bevindingen en resultaten in een duidelijke rapportage verwerken.

Aandachtspunten

In de artikelsgewijze toelichting op Arbobesluit 2.27 wordt letterlijk gesproken over "werken waarbij het gevaar van vallen door de aard van de werkzaamheden of de gebruikte methoden bijzonder groot moet worden geacht".

Voor het aanbrengen van (permanente) voorzieningen op kleine platte daken en

het veilig uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden op deze daken kan wat betreft het plan van aanpak vaak worden volstaan met een nadere invulling van de reeds bestaande taakrisicoanalyse van de dakdekker uit de bedrijfs-RI&E van het uitvoerende dakbedekkingsbedrijf. Bij een meer complex dakvlak is het noodzakelijk maatwerk te leveren op basis van de geconstateerde risico's. Het is verstandig om de dak-RI&E en het plan van aanpak in deze situaties door een onafhankelijk adviesbureau (zonder banden met leveranciers) te laten opstellen.

Voor opdrachtgevers is het van belang het plan van aanpak af te stemmen op een lange termijn huisvesting of onderhoudsplan. Het aanbrengen van de noodzakelijke veiligheidsvoorzieningen voor het dak uitgaande van de arbeidshygiënische strategie kan dan integraal worden meegenomen in de (financiële) planning. Aan te bevelen is om het veiligheidsadvies voor inrichting van het dak te koppelen aan een totaal integraal veiligheidsadvies voor het te beheren pand of complex.

Deskundig opstellen van een dak-RI&E

Er bestaan geen (deskundigheids)eisen voor het opstellen of uitvoeren van een dak-RI&E. Criteria die kunnen worden gehanteerd om te bepalen of een instantie of persoon voldoende deskundig is, zijn met name:

- onafhankelijkheid (van leveranciers en veiligheidssystemen);
- kennis van de (combinatie) van voorkomende risico's en de daarvoor te nemen maatregelen en kennis van beschikbare materialen, arbeidshulpmiddelen en veiligheidssystemen;
- kennis van de toepasselijke (wettelijke Arbo) regelgeving;
- bouwkundig inzicht.

De complexiteit van het pand of dak bepaalt in feite het niveau van de deskundige.

PRIMAIRE AANPAK

Onderstaand een overzicht van alle basis aandachtspunten

Procedures

- Controleer of de architect bij de nieuwbouw rekening heeft gehouden met aanwezigheid van veiligheidsvoorziening aan voorzienbaar onderhoud in de beheersfase.
- Zorg dat u beschikt over een project risico-inventarisatie en evaluatie. Is deze niet aanwezig dan kunnen de meeste dakbedekkingsbedrijven deze voor u (laten) verzorgen.
- Vraag bij offertes voor uit te voeren (onderhouds)werkzaamheden of rekening is gehouden met aanwezigheid en/of aanbrengen van dakrandbeveiliging.
- De noodzaak voor dakinspecties en dakonderhoud en onderhoud apparatuur is medeafhankelijk van de garantstelling door leverancier/aannemers.
- Indien ook eigen personeel het dak betreedt, bent u aansprakelijk als gebouweigenaar en als werkgever.
- Zorg bij onderhoud van dak en gevel voor samenwerking tussen uitvoerende bedrijven.
- Schenk aandacht aan de organisatie van de bedrijfshulpverlening.

Voorziening dakopgang

- Zorg er altijd voor dat er sprake is van een veilige dakopgang liefst binnendoor uitkomend binnen een veilige zone van minimaal 2 meter van de dakrand.
- Zorg dat bij een trap uitkomend bij een dakluik sprake is van een veilige trap en een hekwerk rond de dakopening.
- Indien het dak van buitenaf moet worden betreden, zorg dan voor een ladderopstelplaats en indien mogelijk met name ook bij meerdere dakvlakken voor een eigen deugdelijke ladder.
- Mocht er een goede toegang zijn rondom het pand dan kan inzet van hoogwerkers en verreikers bij bepaalde kortdurende werkzaamheden een oplossing zijn. Tevens is er dan bij calamiteiten een goede bereikbaarheid voor hulpdiensten.

Voorzieningen op het dak

Maak optimaal gebruik van aanwezigheid en werken binnen de veilige zone:

- middels plaatsen van apparatuur en voorzieningen;
- gebruik van moderne inspectiemethoden (bijvoorbeeld infrarood) waardoor in eerste instantie niet de dakrand hoeft te worden genaderd;
- gebruik van markeringen;
- duidelijke instructies en toezicht.

Let er bij het plaatsen van voorzieningen op dat in eerste instantie wordt gekozen voor hekwerken. Mocht dit niet mogelijk zijn dan kan middels een plan van aanpak gebaseerd op de dak-RI&E een valbeveiligingssysteem worden geplaatst.

Bij kleinere objecten en een geringe noodzaak tot dakinspecties en onderhoud kan het al voldoende zijn om naast een goede dakopgang en gebruik markeringen te zorgen voor verplaatsbare hekwerken en/of eventueel een mobiel ankerpunt.

Houd er rekening mee dat met name bij plaatsen van individuele valbeveiliging ook later exploitatiekosten komen voor keuring/vervanging van materiaal en kosten opleiding gebruikers.



Mobiel ankerpunt

Uiteindelijk boven 2.5 meter altijd een vorm van beveiliging toe passen !!!

Aan de teksten in deze folder kunnen geen rechten worden ontleend
Zie voor meer informatie www.sbd.nl

De in het A-blad Platte daken aangegeven aanpak voor het veilig en gezond voorbereiden en uitvoeren van dakwerkzaamheden vormt de basis voor de arbocatalogus Platte daken welke in de loop van 2009 zal worden geïntroduceerd.

Naast de brancheafspraken zijn in de arbocatalogus ook de wettelijke verplichtingen voor dakbedekkingsbedrijven opgenomen. Plus een opsomming van beschikbare oplossingen voor de meest voorkomende risico's.

De arbocatalogus Platte daken zal door de Arbeidsinspectie worden gehanteerd als uitgangspunt voor haar handhavingbeleid.




STICHTING
BEDRIJFSTAKREGELINGEN
DAKBEDEKKINGSBRANCHE

"Veilig werken met gezonde mensen"

Liever een arbovoorzitter dan een inspecteur op het dak!
Doe de veiligheidscheck A-blad Platte daken en voorkom problemen met de Arbeidsinspectie.

- Laat zien aan opdrachtgever/hoofdaannemer dat u voldoet aan alle arbo-afspraken
 - Voorlichting en instructie aan de dakdekker op het dak
 - Voorlichting en informatie aan bedrijven over toepassing bedrijfs- en project RI&E
 - Onafhankelijk, gratis advies aanbevolen door VEBIDAK en de vakbonden!



Arbovoorzitter / MVK
Ad Verhoeven
Zuid-West/Zuid-Oost
06-51806414 / verhoeven@sbd.nl



Arbovoorzitter / MVK
Paul Aalders
Noord-West/Noord-Oost
06-51806477 / aalders@sbd.nl

Stuur uw werkplanning aan een arbovoorzitter en neem contact met ons op als u vragen heeft op het gebied van arbeidsomstandigheden, veiligheid, verzuim- en loopbaanbeleid via 030 606 2112 of info@sbd.nl of neem een kijkje op onze website www.sbd.nl.

SBD helpt bedrijven en werknemers graag verder op weg!

januari 2009